

REGULAMIN KONKURSU *KSIĄŻKA MÓWI*

§1

Postanowienia ogólne

1. Konkurs organizowany pod nazwą *KSIĄŻKA MÓWI*, zwany dalej „Konkursem” to kolejna edycja potyczek młodych czytelników z dziełami wybitnych Polaków.
2. Celem Konkursu jest rozwijanie czytelnictwa oraz upowszechnianie dokonań artystycznych patronów roku 2024: Witolda Gombrowicza, Marka Hłaski, Kazimierza Wierzyńskiego, Czesława Miłosza i Melchiora Wańkowicza. Każda z tych osobistości wniosła w historię i dziedzictwo kulturalne naszej ojczyzny wartościowy i trwały ślad.

Witold Gombrowicz, jeden z najbardziej nowatorskich i kontrowersyjnych pisarzy XX wieku, znany z ironicznego spojrzenia na otaczającą rzeczywistość. Jego twórczość porusza tematy tożsamości, formy i absurdu, konsekwentnie podważając obowiązujące normy społeczne i literackie. Wiele lat spędził na emigracji, głównie w Argentynie i Francji, co wywarło znaczący wpływ na jego dzieła.

Marek Hłasko, pisarz i scenarzysta, symbol buntowniczej postawy młodego pokolenia w PRL. Autor powieści i opowiadań, które ukazują ciemne strony życia codziennego, emocjonalną samotność i trudności egzystencjalne. Po opuszczeniu Polski w 1958 roku Hłasko spędził wiele lat na emigracji, głównie w Niemczech i Stanach Zjednoczonych. Jego utwory stały się inspiracją dla kilku filmów, m.in. „Zbieg” Stanisława Jędryki czy „Baza ludzi umarłych” Czesława Petelskiego, zdobywając uznanie zarówno w Polsce, jak i za granicą, co potwierdza ich uniwersalne przesłanie.

Kazimierz Wierzyński, w młodości zaangażowany w działalność niepodległościową, pod koniec I wojny światowej po uwolnieniu z rosyjskiej niewoli, dołączył do Polskiej Organizacji Wojskowej. Po zakończeniu wojny, wyemigrował do Stanów Zjednoczonych, a potem do Wielkiej Brytanii. Jako wybitny poeta i członek grupy „Skamander” tworzył utwory, które łączyły głębokie emocje z zaangażowaniem społecznym, wyrażając tęsknotę za wolnością i refleksję nad losem człowieka. Wierzyński był również jednym z tych, którzy głośno domagali się prawdy o zbrodni katyńskiej.

Czesław Miłosz, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury z 1980 roku, był wybitnym poetą, eseistą i tłumaczem. Jego twórczość stanowi wyjątkowe połączenie głębokich rozważań filozoficznych i duchowych z zaangażowanym spojrzeniem na współczesny świat. Miłosz umiejętnie łączył osobiste doświadczenia z uniwersalnymi pytaniami o naturę człowieka, społeczeństwa i historii, co czyni jego dzieła niezwykle inspirującymi i ponadczasowymi.

Melchior Wańkowicz, uznany polski pisarz i publicysta, często nazywany mistrzem reportażu, połączył literacki talent z dziennikarską rzetelnością. Jego twórczość tworzy barwne obrazy historyczne i społeczne, za które zdobył liczne nagrody literackie. W okresie międzywojennym założył i prowadził wydawnictwo „Rój”, a jego teksty publikowane były m.in. w „Kurierze Warszawskim”, „Wiadomościach Literackich” i „Kurierze Porannym”. Wańkowicz jest ceniony za głęboką wnikliwość obserwacji i umiejętność uchwycenia istoty ludzkich doświadczeń.

Konkurs jest wyjątkową okazją do przedstawienia utworów wybitnych polskich pisarzy w interpretacji młodych czytelników.

3. Organizatorem Konkursu jest Departament Edukacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego, ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 8, 90-051 Łódź oraz Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Zgierzu, ul. 3 Maja 46, 95-100 Zgierz, przy współpracy Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Łodzi, Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Piotrkowie Trybunalskim, Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Sieradzu, Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Skierniewicach.
4. Konkurs jest organizowany na terenie województwa łódzkiego.
5. Regulamin i lista szkół biorących udział w Konkursie, zostaną umieszczone na stronie internetowej Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Zgierzu: www.crezgierz.edu.pl. Konkurs promowany będzie także na stronach: www.lodzkie.pl/edukacja, www.cre-lodz.edu.pl, www.crepiotrkow.edu.pl, www.cresieradz.edu.pl, www.cresk.edu.pl.
6. Konkurs trwa **od 30 września 2024 r. do 3 grudnia 2024 r.** i podzielony jest na 3 etapy: szkolny, rejonowy oraz wojewódzki.
7. Konkurs jest skierowany do:
  - a) **uczniów klas VII – VIII szkół podstawowych**, dla których dedykowanymi twórcami są **Czesław Miłosz, Kazimierz Wierzyński, Witold Gombrowicz, Marek Hłasko i Melchior Wańkowicz**,
  - b) **uczniów szkół ponadpodstawowych**, dla których dedykowanymi twórcami są **Czesław Miłosz, Kazimierz Wierzyński, Witold Gombrowicz i Marek Hłasko**.
8. Udział w Konkursie jest dobrowolny.
9. Przystąpienie do Konkursu oznacza akceptację niniejszego Regulaminu oraz wyrażenie zgody przez pełnoletnich uczestników lub rodziców/opiekunów prawnych niepełnoletnich uczniów na publikację imienia, nazwiska i wieku ucznia oraz nazwy szkoły w zakresie niezbędnym do realizacji celów związanych z Konkursem.

§2

Etap szkolny Konkursu

1. Uczestnikiem Konkursu może być każdy uczeń szkoły mającej swoją siedzibę na terenie województwa łódzkiego ze szkół, do których kierowany jest Konkurs.
2. Dyrektor szkoły powołuje Komisję weryfikującą uczestników spośród uczniów zgłaszających się do udziału w Konkursie. W skład komisji konkursowej powinni wchodzić: nauczyciel języka polskiego i nauczyciel bibliotekarz szkolny. Komisja oceni i wyłoni **dwóch laureatów etapu szkolnego**.
3. Uczniowie zgłaszający się do Konkursu przygotowują indywidualnie do przeczytania przed Komisją:
  - a) jeden utwór literacki/fragment utworu **Czesława Miłosza** albo **Kazimierza Wierzyńskiego** albo **Witolda Gombrowicza** albo **Marka Hłaski** albo **Melchiora Wańkowicza**, dowolnie przez siebie wybrany z listy stanowiącej *Załącznik nr 3 do Regulaminu (dotyczy szkół podstawowych)*,
  - b) jeden utwór literacki/fragment utworu **Czesława Miłosza** albo **Kazimierza Wierzyńskiego** albo **Witolda Gombrowicza** albo **Marka Hłaski**, dowolnie przez siebie wybrany z listy stanowiącej *Załącznik nr 4 do Regulaminu (dotyczy szkół ponadpodstawowych)*.
4. Interpretacja wybranego utworu/fragmentu utworu nie może przekroczyć 5 minut.
5. Ocenie podlega nie wybór tekstu a jego interpretacja – umiejętność pięknego czytania z poprawną dykcją.
6. Finał etapu szkolnego polega na interpretacji głosowej, czyli odczytaniu przez uczniów przygotowanego tekstu przed Komisją, która ocenia prezentacje i wyłania zwycięzców.
7. Laureatów etapu szkolnego należy wyłonić do dnia **15 października 2024 r.**
8. Dyrektor szkoły zgłasza szkołę do etapu rejonowego w Centrach Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego według podziału zamieszczonego w *Załączniku nr 1 do Regulaminu*, w terminie od dnia trwania Konkursu, czyli od **30 września** do **18 października 2024 r.** na formularzu stanowiącym *Załącznik nr 2 do Regulaminu*. Skany zgłoszeń należy przesłać drogą elektroniczną na adres e-mail właściwego terytorialnie Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego, w temacie maila wpisując „Konkurs Książka Mówi”.

§3

Etap rejonowy Konkursu

1. Szkoła i uczeń uzyskują status uczestnika po zgłoszeniu swojego udziału do etapu rejonowego.
2. Etapy rejonowe organizowane są od dnia **28 października** do dnia **15 listopada 2024 r.** w siedzibach Centrów Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego, do których przekazane zostały wyniki etapu szkolnego.
3. Centra powołują czteroosobowe Komisje Rejonowe, w skład których wchodzi dwaj przedstawiciele, reprezentant bibliotek szkolnych oraz reprezentant nauczycieli języka polskiego.
4. Uczestnicy etapu rejonowego odczytują jeden utwór/fragment utworu, odpowiednio Czesława Miłosza albo Kazimierza Wierzyńskiego albo Witolda Gombrowicza albo Marka Hłaski albo Melchiora Wańkowicza (uczniowie szkół podstawowych) oraz Czesława Miłosza albo Kazimierza Wierzyńskiego albo Witolda Gombrowicza albo Marka Hłaski (uczniowie szkół ponadpodstawowych) wybrany przez siebie i zaprezentowany podczas etapu szkolnego.
5. Interpretacja głosowa wybranego utworu/fragmentu utworu nie może przekroczyć 5 minut.
6. Komisja Rejonowa ocenia uczestników i wyłania **do pięciu laureatów** w każdej kategorii oraz przygotowuje listę reprezentantów do etapu wojewódzkiego.
7. Komisja Rejonowa powiadamia szkoły, których uczniowie zostali zakwalifikowani do etapu wojewódzkiego i przesyła listy zwycięzców do Wojewódzkiej Komisji Konkursowej do **dnia 20 listopada 2024 r.**

§4

Etap wojewódzki Konkursu

1. Etap wojewódzki odbędzie się:
  - a) dla uczniów szkół podstawowych – **2 grudnia 2024 r.** w Zgierzu,
  - b) dla uczniów szkół ponadpodstawowych – **3 grudnia 2024 r.** w Zgierzu.
2. Organizatorzy etapu wojewódzkiego powołują Komisję Wojewódzką, w skład której wchodzi: przedstawiciel Departamentu Edukacji, dwóch przedstawicieli Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Zgierzu, aktor oraz po jednym przedstawicielu pozostałych Centrów Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego.

3. O kolejności wystąpień uczestników decyduje losowanie.
4. Uczestnicy etapu wojewódzkiego odczytają jeden utwór/fragment utworu, odpowiednio Czesława Miłosza albo Kazimierza Wierzyńskiego albo Witolda Gombrowicza albo Marka Hłaski albo Melchiora Wańkowicza (uczniowie szkół podstawowych) oraz Czesława Miłosza albo Kazimierza Wierzyńskiego albo Witolda Gombrowicza albo Marka Hłaski (uczniowie szkół ponadpodstawowych) wybrany przez siebie i zaprezentowany podczas etapu rejonowego.
5. Interpretacja głosowa wybranego utworu/fragmentu utworu nie może przekroczyć 5 minut.
6. Ponadto uczestnicy etapu wojewódzkiego, oprócz przygotowanego wcześniej utworu/fragmentu utworu, przeczytają wylosowany utwór/fragment utworu odpowiednio Czesława Miłosza albo Kazimierza Wierzyńskiego albo Witolda Gombrowicza albo Marka Hłaski albo Melchiora Wańkowicza z listy stanowiącej *Załącznik nr 3 do Regulaminu* (uczniowie szkół podstawowych) Czesława Miłosza albo Kazimierza Wierzyńskiego albo Witolda Gombrowicza albo Marka Hłaski albo Melchiora Wańkowicza z listy stanowiącej *Załącznik nr 4 do Regulaminu* (uczniowie szkół ponadpodstawowych).
7. Losowanie i przygotowanie do prezentacji dodatkowego utworu/fragmentu utworu odbywać się będzie w trakcie trwania występu poprzedniego uczestnika. Pierwszy uczestnik wylosuje dodatkowy utwór/fragment utworu 10 minut przed swoim występem.
8. Uczestnicy będą oceniani w skali punktowej od 1 do 5 przez każdego członka Komisji Wojewódzkiej za każdy przeczytany utwór/fragment utworu. Łączna suma punktów przesądza o ocenie i zwycięstwie w Konkursie.
9. Lista laureatów etapu wojewódzkiego zostanie opublikowana na stronie Konkursu do dnia **9 grudnia 2024 r.**

§5

Nagrody w konkursie

1. Nagrody książkowe do wartości 3000 zł otrzymają biblioteki 10 szkół województwa łódzkiego (łącznie 5 szkół podstawowych i 5 szkół ponadpodstawowych), które jako pierwsze zgłoszą swoich kandydatów do etapu rejonowego. Zgłoszenia muszą być dokonywane do właściwego terytorialnie Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego. Nagrodzona zostanie biblioteka pierwszej zgłoszonej do właściwego Centrum placówki w kategorii szkół podstawowych i biblioteka pierwszej zgłoszonej placówki w kategorii szkół ponadpodstawowych. Warunkiem otrzymania nagrody jest udział w Konkursie.

2. Na etapie rejonowym zostaną przyznane nagrody indywidualne: dla pięciu laureatów w kategorii szkół podstawowych oraz pięciu laureatów w kategorii szkół ponadpodstawowych.
3. Na etapie wojewódzkim zostaną przyznane nagrody indywidualne: dla trzech laureatów w kategorii szkół podstawowych oraz trzech laureatów w kategorii szkół ponadpodstawowych.
4. Na etapie wojewódzkim Konkursu przewidziane zostały wyróżnienia dla co najmniej pięciu uczestników.
5. Nauczyciele sprawujący opiekę merytoryczną nad uczniami, którzy znajdą się w gronie laureatów etapu wojewódzkiego, otrzymają nagrody rzeczowe.
6. Wszyscy uczestnicy etapu rejonowego otrzymają upominki, a etapu wojewódzkiego dyplomy i statuetki.
7. Laureaci Konkursu są zwolnieni z zapłaty podatku dochodowego od nagrody, gdyż jednostkowa wartość nagród nie przekracza 2000 zł. (art. 21 ust. 1 pkt 68 Ustawy z dnia 26 lipca 1991 o podatku dochodowym od osób fizycznych – Dz.U. z 2020 r. poz. 1426 z późn. zm.).

§6

Ochrona danych osobowych

1. Administratorem danych osobowych osób biorących udział w Konkursie (za które uznaje się zarówno uczniów, jak i przygotowujących ich do konkursu nauczycieli) jest dyrektor Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Zgierzu, 95-100 Zgierz, ul. 3 Maja 46.
2. Administrator danych wyznaczył Inspektora Ochrony Danych, z którym można się skontaktować w sprawie przetwarzania danych osobowych drogą elektroniczną na adres: iod@crezgierz.edu.pl
3. Dane osobowe będą przetwarzane w celu organizacji, przeprowadzania i promocji Konkursu, a w przypadku przyznania nagród również w celu publikacji informacji o laureatach i osobach wyróżnionych na stronach internetowych Organizatora.
4. Podstawą prawną przetwarzania danych osobowych osób biorących udział w Konkursie jest:
  - a) wykonanie zadania realizowanego w interesie publicznym (art. 6 ust. 1 lit. a RODO) w związku z ustawą z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa,

- b) w zakresie wizerunku oraz publikacji imienia, nazwiska, wieku oraz szkoły, do której uczęszcza uczeń – dobrowolnie wyrażona zgoda z art. 6 ust. 1 lit. a RODO.
5. Odbiorcami danych osobowych osób biorących udział w Konkursie będą przedstawiciele Organizatora przeprowadzający Konkurs, członkowie Komisji Konkursowej oraz użytkownicy stron internetowych Organizatora, a ponadto dostawcy systemów informatycznych i usług IT oraz podmioty upoważnione na podstawie przepisów prawa. W przypadku laureatów nagród, odbiorcą danych może być operator pocztowy, jeśli nagrody te będą wysyłane drogą pocztową.
  6. Dane osobowe będą przetwarzane przez okres trwania procedury konkursowej oraz późniejszych działań informacyjno-promocyjnych, a następnie klasyfikowane i przechowywane zgodnie z Jednolitym Rzeczym Wykazem Akt, zgodnie z Rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2011 roku w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych.
  7. Osoby biorące udział w Konkursie/rodzice/opiekunowie prawni uczestników mają prawo dostępu do swoich danych, ich sprostowania oraz usunięcia lub ograniczenia przetwarzania w przypadku wystąpienia przesłanek określonych w art. 17 i 18 RODO.
  8. W zakresie, w jakim udzielono zgody na przetwarzanie danych osobowych osoby biorące udział w Konkursie/rodzice/opiekunowie prawni uczestników mają prawo do jej cofnięcia w dowolnym momencie. Cofnięcie zgody nie ma wpływu na zgodność z prawem przetwarzania, którego dokonano na podstawie zgody przed jej wycofaniem.
  9. W zakresie, w jakim dane są przetwarzane na podstawie art. 6 ust. 1 lit. a RODO przysługuje osobom biorącym udział w Konkursie/rodzicom/opiekunom prawnym uczestników prawo do wniesienia sprzeciwu na podstawie art. 21 RODO.
  10. W przypadku uznania, że przetwarzanie danych narusza przepisy RODO, osobom biorącym udział w Konkursie/rodzicom/opiekunom prawnym uczestników przysługuje prawo do złożenia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych na adres: Urząd Ochrony Danych Osobowych, ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa.
  11. Podanie danych jest dobrowolne, ale niezbędne do wzięcia udziału w Konkursie. Skutkiem niepodania danych jest brak możliwości wzięcia udziału w Konkursie.
  12. Informacje o zasadach przetwarzania danych osobowych w Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Zgierzu publikowane są pod adresem http://bip.lodzkie.edu.pl/wp-content/uploads/2022/11/rodo_22.pdf

UWAGA: Organizator zastrzega sobie możliwość zmian regulaminu Konkursu w razie okoliczności niezależnych od niego.

Wykaz Centrów Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego z podziałem na powiaty

- 1) **Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Łodzi** – miasto Łódź, powiaty: pabianicki, łódzki wschodni
e-mail: sekretariat@cre-lodz.edu.pl

- 2) **Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego Piotrkowie Trybunalskim** – miasto Piotrków, powiaty: bełchatowski, opoczyński, piotrkowski ziemski, radomszczański, tomaszowski
e-mail: biuro@crepiotrkow.edu.pl

- 3) **Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Sieradzu** – miasto Sieradz, powiaty: sieradzki, łaski, pajęczański, poddębicki, wieluński, wierszowski, zduńskowolski
e-mail: cre@cresieradz.edu.pl

- 4) **Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Skierniewicach** – miasto Skierniewice, powiaty: brzeziński, łowicki, skierniewicki ziemski, rawski
e-mail: centrum@cresk.edu.pl

- 5) **Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Zgierzu** – miasto Zgierz, powiaty: kutnowski, łęczycki, zgierski
e-mail: sekretariat@crezgierz.edu.pl

.....
Pieczęć szkoły

**KARTA ZGŁOSZENIA SZKOŁY DO UDZIAŁU
W KONKURSIE KSIĄŻKA MÓWI**

1. Dane dotyczące placówki szkolnej:

Pełna nazwa szkoły biorącej udział w konkursie	
Adres szkoły (ulica, numer, kod pocztowy, miejscowość)	
Adres e-mail i nr tel. szkoły/placówki	

2. Lista uczniów zakwalifikowanych do etapu rejonowego wraz z listą wybranych utworów:

L.p.	Nazwisko i imię ucznia, klasa	Wybrany utwór	Nazwisko i imię nauczyciela-opiekuna
1.			
2.			

.....
Miejscowość i data

.....
Podpis dyrektora szkoły wraz z pieczęcią

.....
Pieczęć szkoły

**KARTA ZGŁOSZENIA UCZNI
DO KONKURSU KSIĄŻKA MÓWI**

1. Imię (imiona) i nazwiska ucznia.....
2. Klasa .....
3. Adres e-mail ucznia/rodzica.....

Oświadczam, że zapoznała(e)m się z Regulaminem Konkursu KSIĄŻKA MÓWI i akceptuję jego treść oraz wyrażam zgodę na wykorzystanie wizerunku utrwalonego na zdjęciach dokumentujących przebieg Konkursu KSIĄŻKA MÓWI.

.....
Miejscowość i data

.....
Czytelny podpis uczestnika lub rodzica/opiekuna prawnego

Wyrażam zgodę na przetwarzanie danych osobowych w celu przeprowadzenia i realizacji Konkursu KSIĄŻKA MÓWI.

.....
Miejscowość i data

.....
Czytelny podpis uczestnika lub rodzica/opiekuna prawnego

Wyrażam zgodę na udział mojego dziecka w Konkursie KSIĄŻKA MÓWI.

.....
Miejscowość i data

.....
Czytelny podpis rodzica/opiekuna prawnego

Wykaz lektur dla uczniów kl. VII-VIII szkoły podstawowej

Twórczość Czesława Miłosza

1. Cz. Miłosz *Droga*
2. Cz. Miłosz *Ojciec objaśnia*
3. Cz. Miłosz *Zakłęcie*
4. Cz. Miłosz *Ganek*
5. Cz. Miłosz *Ale książki*
6. Cz. Miłosz, *Dolina Issy*, Kraków 1981.

Fragment 1. Rozdział I, s. 5-6.

Poniżej pierwsze i ostatnie zdanie wybranego fragmentu – ta zasada dotyczy wszystkich podanych fragmentów prozy Cz. Miłosza.

Należy zacząć od opisu Kraju Jezior, w którym mieszkał Tomasz. [...] Dwie pory roku są temu krajowi właściwe, jakby dla nich był stworzony: wiosna i jesień – długa, najczęściej pogodna, pełna zapachów moknącego lnu, stukania międlic, biegnących z daleka ech.

Fragment 2. Rozdział II, s. 8-9.

Osobliwością doliny Issy jest większa niż gdzie indziej ilość diabłów. [...] Czy to diabeł tak się przebiera, czy działają tutaj inne magiczne moce?

Fragment 3. Rozdział III, s. 10-11.

Tomasz urodził się w Giniu nad Issa w porze, kiedy dojrzałe jabłko spada ze stukiem na ziemię w ciszy popołudni, a w sieniach stoją kadzie brunatnego piwa, które warzy się tutaj po zakończeniu żniw. [...] Usypali je albo Szwedzi, którzy przyjeżdżali tutaj zza morza, albo ci, co bili się z nimi; znajduje się tutaj czasem szczątki pancerzy.

Fragment 4. Rozdział XV, s. 53-54.

Proboszcz tamtejszy nie chciał jej pochować. [...] Pochował ją na skraju cmentarza, tam gdzie zaczyna się spadzistość i gdzie korzenie węzłami trzymają sypki grunt.

Fragment 5. Rozdział XXVIII, s. 102-103.

Kiedy był zupełnie mały, sadzano go na niedźwiedzim futrze i wtedy święty spokój, bo podnosił ręce, żeby nie dotykać włochatego zwierza i tak nieruchomiał, na wpół przerażony, na wpół zachwycony. [...] Na rozstaju stał krzyż, powóz zarzuciło i niedźwiedź schwycił się krzyża, ale nie trzymał się drugą łapą, wyrwał go i wjechał z nim w ulicę wioski, gdzie powstał popłoch, bo wyglądało to rzeczywiście po diabelsku.

Twórczość Kazimierza Wierzyńskiego

1. K. Wierzyński *Powrót*
2. K. Wierzyński *Światło*
3. K. Wierzyński *100 m*
4. K. Wierzyński *Dyskobol*

Twórczość Witolda Gombrowicza

1. W. Gombrowicz, *Ferdydurke*, Kraków 1993.

Fragment 1. Rozdział I, s. 20-21.

Poniżej pierwsze i ostatnie zdanie wybranego fragmentu prozy Witolda Gombrowicza.

Co? Co? Chciałem krzyknąć, że nie jestem uczeń, że zaszła pomyłka, porwałem się do ucieczki, ale coś mnie z tyłu chwyciło jak w kleszcze i przygwoździło na miejscu- dziecięca, infantylna pupa mnie chwyciła. [...] Zawołał służącą, polecił podać mi palto, dziewczyna nie rozumiejąc, czemu obcy pan mnie wyprowadza, uderzyła w lament, lecz Pimko ją szczypnął – szczygnięta służąca nie mogła dłużej lamentować, wyszczerzyła zęby parsknąwszy śmiechem uszczygniętej sługi – wziął mnie za rękę i wyprowadził z domu, a na ulicy domy stały i ludzie chodzili!

Twórczość Marka Hłaski

1. M. Hłasko, *Opowiadania*, Warszawa 1985.

Fragment 1. Dwaj mężczyźni na drodze, s. 139-140.

Poniżej pierwsze i ostatnie zdanie wybranego fragmentu prozy M. Hłaski

Ranek był pełen słońca i ciepła. [...] Człowiek jest pusty od środka i nie ma w nim nic prócz przeklętego rozpalonego powietrza.

Twórczość Melchiora Wańkowicza

1. M. Wańkowicz, *Tędy i Owędy*, Warszawa 1982.

Fragment 1. Wagary, s. 7.

Poniżej pierwsze i ostatnie zdanie wybranego fragmentu - ta zasada dotyczy wszystkich podanych fragmentów prozy M. Wańkowicza

Zdaje mi się, że pierwszego podboju na dzikusie z kresów dokonała Warszawa – babka śmietankową. [...] Mój opiekun jednak był łasy rzeczy bardziej esencjonalnych i w ten sposób znaleźliśmy się w nowości kulinarnej, bodaj pierwszym barze w Warszawie - „Satyr” na Marszałkowskiej.

Fragment 2. Spotkanie z czytelnikami, s. 272.

Ale i w Polsce zdarzyło mi się w pewnym mieście prowincjonalnym, że działacz, który miał mnie przedstawić, kiedyśmy szli na podium, spytał: - A jak panu na imię? [...] Taki despekt!... Czyżby umyślny?...

2. M. Wańkowicz, *Ziele na kraterze*, Warszawa: „Pax” 1983.

Fragment 1. Chlorofil, s. 224-225.

W Warszawie nie było opalu i gnieździły się w jednym pokoiku Mamy, tuląc się do siebie w łóżku. [...] Zginął po kilku latach.

Wykaz lektur dla uczniów szkół ponadpodstawowych

Twórczość Czesława Miłosza

1. Cz. Miłosz *Sens*
2. Cz. Miłosz *Piosenka o porcelanie*
3. Cz. Miłosz *Piosenka o końcu świata*
4. Cz. Miłosz *Moja wierna mowa*
5. Cz. Miłosz, *Dolina Issy*, Kraków 1981.

Fragment 1. Rozdział XVI, s. 55-56.

Poniżej pierwsze i ostatnie zdanie wybranego fragmentu – ta zasada dotyczy wszystkich podanych fragmentów prozy Cz. Miłosza.

Biedny duch Magdaleny nie chciał opuścić miejsc, gdzie zaznała szczęścia. [...] Nie mogąc brać czynnego udziału, przynajmniej gadali i parafia trzęsła się od przesadzonych pogłosek.

Fragment 2. Rozdział LI, s. 214-216.

Białka oczu nieruchome, cisza, skwierczał knot gromnicy. [...] Świece w dwóch wysokich lichtarzach paliły się tam teraz koło stołu-katafalku, słyszał modlitwy, ale ona była sama w czarnej nocy.

Fragment 3. Rozdział LIV, s. 226-227.

Łażnię zbudował sam, nad rzeką i zbudował starannie. [...] Tak czy owak dawała mu sporo okazji do męskiej dumy.

Twórczość Kazimierza Wierzyńskiego

1. K. Wierzyński *Kufer*
2. K. Wierzyński *Aleja w głębi czasu*
3. K. Wierzyński *Śnieg w Paryżu*

Twórczość Witolda Gombrowicza

1. W. Gombrowicz, *Ferdydurke*, Kraków 1993.

Fragment 1. Rozdział I, s. 6-7.

Poniżej pierwsze i ostatnie zdanie wybranego fragmentu – ta zasada dotyczy wszystkich podanych fragmentów prozy W. Gombrowicza

Gdyż na jawie byłem równie nie ustalony, rozdarty – jak we śnie. [...] Z tumanu, z chaosu, z mętnych rozlewisk, wirów, szumów, nurtów, ze trzciny i szuwarów, z rechotu żabiego miałem się przenieść pomiędzy formy klarowne, skryształizowane – przeczesać się, uporządkować, wejść w życie społeczne dorosłych i rajcować z nimi.

Fragment 2. Rozdział II, s. 42-44.

Nauczyciel westchnął, stłumił, spojrział na zegarek i mówił. [...] A ja nie mogę. I nikt nie może!
O Boże!

2. W. Gombrowicz, *Trans-Atlantyk*, „Dzieła”, t. III, Kraków 1986.

Fragment 1. s. 18-19.

Minister Kosiubidzki Feliks jednym z najdziwniejszych był ludzi, na jakich ja w życiu mojem natrafiłem. [...] Słyszac te wykrzyki jego, a widzac, że z fotela wstał i Celebryje, a nawet Zaklina, ja na kolana padłem i, w tej Celebrycji św. się stowarzyszając, krzyczę: - Pokonamy, pokonamy, pokonamy!

Fragment 2. s. 133-134.

Ale obawiam się iż ten *Trans-Atlantyk* zacznie wierzgać, widzac się opatrzonym aż tak poważną przedmową – nie, nigdy ta stara, koślawa fregata nie miała pretensji do podobnie dumnego ogona. [...] Kulawy, kaczy, krowi okręt, tępy, psi i koński statek, a właściwie bryczka, dawna bryczka nasza...

3. W. Gombrowicz, *Dziennik 1961-1966*, „Dzieła”, t. IX. Kraków 1986.

Fragment 1. Rozdział I, Czwartek, s. 17.

O trzecim muszkietrze nadmieńmy jeszcze. [...] Ja: żądzę przebicia się poprzez formę do „ja” mojego i do rzeczywistości, wariat zbuntowany.

Fragment 2. Rozdział XII, s. 155-156.

Kiedy wyszedłem o świcie na mroźną ulicę, dogasał w Berlinie Nowy Rok, samochody wracały wypełnione, jeszcze rozbawione. [...] Nie brak na pewno świetnych talentów technicznych, ale genialność – ta duchowa – ucieka z ludzi w produkt, w maszynę, gra w furczeniu pasów transmisyjnych, tam są genialni... poza sobą...

Twórczość Marka Hłaski

1. M. Hłasko, *Opowiadania*, Warszawa 1985.

Fragment 1. List, s. 130-131.

Poniżej pierwsze i ostatnie zdanie wybranego fragmentu – ta zasada dotyczy wszystkich podanych fragmentów prozy M. Hłaski

W końcu zauważyłem, że listonosz unika mnie; unika mnie, nie patrzy mi w oczy, szybko się żegna i opryskliwie odpowiada na moje pytania. [...] Wsiadł na rower i odjechał.

Fragment 2. Pierwszy krok w chmurach, s. 191.

W sobotę centrum miasta wygląda tak samo jak i w każdy inny dzień tygodnia. [...] Potem umierają z głębokim żalem do świata, z przekonaniem o jego szarzyźnie i nudzie, gdyż rzadko kiedy przyjdzie im na myśl, że można podnieść się i pójść na sąsiednią ulicę.

Fragment 3. Pętla, s. 261-262.

- Miałem dziwny sen – powtórzył wolno. [...] Że nazywam się pijak.

Fragment 4. Namietności, s. 315-316.

Z niego już nic nie będzie, prawda? – zapytała siostra. [...] „Jeśli się nie ociepli – pomyślał z wściekłością doktor – to wszystkich nas szlag trafi w tej dziurze”.